

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ทำให้มีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก และส่งผลให้ภารกิจการบริหารการศึกษาของประเทศต่างๆ ในโลกต้องหาแนวทางบริหารเพื่อให้มีประสิทธิผลเหมาะสมกับแนวโน้มทั่วไปของยุคและสถานการณ์ภายในประเทศของตน เพื่อผลิตบุคคลากรให้มีความสามารถสนองความต้องการกับการเปลี่ยนแปลงของในประเทศและโลก ประเทศเวียดนามเป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและกำลังอยู่ในกระบวนการบูรณาการรวมหน่วยสากล ซึ่งนับวันยิ่งขยายอย่างกว้างขวาง การศึกษาของเวียดนามกำลังพยายามก้าวเพื่อให้ทันกับประเทศพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโลก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีบริหารข้อได้เปรียบของประเทศต่างๆ เหล่านี้ เพื่อยกระดับประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาของประเทศ

จากความเห็นของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในการประชุมสภา ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 18 ถึงวันที่ 24/4/2006 ที่กรุง Hanoi เกี่ยวกับการศึกษา สรุปได้ว่า “การศึกษาและการฝึกอบรมเป็นนโยบายแห่งชาติในระดับแรก” มีเป้าหมายของการพัฒนาความรู้ของประชาชน การผลิตบุคลากรและปลูกฝังความสามารถพิเศษ การศึกษาต้องสอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รายงานระบุว่า “การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมเป็นหนึ่งในแรงจูงใจ อีกทั้งส่งเสริมการอุตสาหกรรมและการพัฒนาสู่ความทันสมัย เป็นเงื่อนไขในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานเพื่อการพัฒนาทางสังคม การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและยั่งยืนทางเศรษฐกิจ” (Communist Party of Vietnam, 2006, p. 14)

ในบริบทของการพัฒนาที่แข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและสังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและแนวโน้มของกระแสโลกาภิวัตน์กำลังนำไปสู่ความท้าทายและโอกาสแก่

ประเทศ การประชุมครั้งที่ 10 ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามยังคงให้ความสำคัญ “การศึกษาและการฝึกอบรมทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นนโยบายแห่งชาติระดับแรก เป็นพื้นฐานและแรงจูงใจส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศ” และ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการศึกษาโดย “ให้ความสำคัญสูงสุดสำหรับการยกระดับคุณภาพ การสอนและการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงหลักสูตร เนื้อหา วิธีการเรียนการสอนยกระดับ คุณภาพครูผู้สอนเสริมสร้างเพิ่มแหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์และเป็นอิสระของนักเรียน นักศึกษา” สำหรับปัญหาการจัดการการศึกษา จากเอกสารการประชุมครั้งที่ 10 ของพรรคระบุว่า “การเปลี่ยนแปลง และยกระดับความสามารถในการจัดการของรัฐทางการศึกษาและการฝึกอบรม และขจัด ด้านลบในการสอนพิเศษ เรียนพิเศษ การสอบ การคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษา การประเมินผล การเรียนรู้และการรับรองประกาศนียบัตรและปริญญาบัตร” (Communist Party of Vietnam, 2006, p. 16)

กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมเวียดนาม (Ministry of Education and Training Vietnam, 2008, p. 5) ได้ประเมินว่า คุณภาพของการศึกษาของประเทศอยู่ใน เกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับความต้องการพัฒนาของประเทศในปัจจุบัน การพัฒนาการศึกษาใน ทุกระดับ ทุกวิชาชีพ และระดับการศึกษาในปีที่ผ่านมาได้ตอบสนองความต้องการ การเรียนรู้ของประชาชน แต่คุณภาพของการศึกษายังไม่ตอบสนองความต้องการพัฒนา ทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศและต่ำกว่าระดับของประเทศที่ทันสมัยในภูมิภาคและ ทั่วโลก เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาของการศึกษาข้างต้น หนึ่งในงานสำคัญที่สุดคือมีการ ประเมินผลที่ถูกต้องของสถานะของการบริหารกิจกรรมทางวิชาการในสถาบันการศึกษา ต่างๆ ในระบบการศึกษาของชาติที่เวียดนาม การศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการผลิตผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและบุคลากรที่มีคุณภาพสูงเพื่อให้การ พัฒนาประเทศ เป้าหมายนี้จะประสบความสำเร็จหรือไม่จำเป็นต้องหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ ทั้งหมดนี้สามารถแก้ไขได้เพียงกรณีต้องประเมินให้ถูกต้องสถานะ ที่แท้จริงของการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยและต้องสร้างแนวทาง พัฒนาการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพบริหารงานวิชาการในสถาบันการศึกษา

แนวทางพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของวิทยาลัยครูกวางตริกำหนด “ได้ดำเนินการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การเปลี่ยนจากรูปแบบการสอนตามปี การศึกษามาเป็นรูปแบบการสอนตามระบบหน่วยกิต ส่งเสริมการแข่งขันในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพิ่มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียน

การสอนและการจัดการเพื่อยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษา” (โครงการพัฒนาวิทยาลัยครู กวางตรี ระยะเวลา 2010 – 2015 และวิสัยทัศน์ในปี 2020. 2010, หน้า26)

จากการศึกษาของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการทำให้แผนปรับปรุงสถานศึกษาหรือที่เรียกว่าแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน สังคม ท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น อยู่ที่ผลสำเร็จของงานวิชาการเป็นสำคัญ การบริหารจัดการศึกษาแท้จริงคือ การบริหารและจัดการให้ได้ผลผลิตของระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงอย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าแผนงานวิชาการเป็นแผนงานที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุด

ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในด้านวิชาการเป็นลำดับแรก ซึ่งในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมการกระทำ ท่าทีที่ผู้บริหารและครูผู้สอนแสดงออกถึงความสามารถในการบริหารกิจกรรมของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น พฤติกรรม ดังกล่าวของผู้บริหารและครูผู้สอน จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครูช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในที่สุด มาตรฐานและคุณภาพของการบริหารสถานศึกษาและพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจาก การดำเนินงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือได้ว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา การที่จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพต้องอาศัยกระบวนการ

บริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีความสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในสถานศึกษา (บุญทิพย์ สุริยวงศ์. 2544 หน้า 65 อ้างถึงใน จุฑาทมาศ อินนามเพ็ง. 2552, หน้า 4)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ซึ่งการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการอำนวยความสะดวก องค์การ นำทางและทำให้กระบวนการความร่วมมือง่ายขึ้น บทบาทของผู้บริหารและความ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งครูผู้สอน จึงมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะ นำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จต่อแบบแผนการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา ดังที่ Stronge (1998, อ้างถึงใน สมคิด สร้อยน้ำ, 2547 หน้า 4) ได้ชี้ให้เห็นถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในการพัฒนารูปแบบขององค์การแห่ง การเรียนรู้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบต่อการมีวิสัยทัศน์ การฟื้นฟู พันธกิจ การชี้แนะและปฏิบัติตามหลักสูตรและการสอน การสนับสนุนบรรยากาศทางบวก การสนับสนุนความสัมพันธ์ในชุมชนสถานศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพด้านการเงินในการสร้างองค์การ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ในสถานศึกษาของประเทศ เวียดนาม และผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของ ภาวะผู้นำทางวิชาการครู เพราะฉะนั้น Nguyen Ngoc Lien (2013, p. 125) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันเราต้องเข้าใจแนวคิดของภาวะผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาที่จะเห็น ความเป็นอิสระของครูในสถาบันการศึกษา ในฐานะเป็นผู้มีการปฏิบัติภารกิจหลักใน สถาบันการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาของ สถาบันการศึกษา ครูควรได้รับการยอมรับและดำเนินบทบาทความเป็นผู้นำใน สถาบันการศึกษา บทบาทคือ ครูเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ครูเป็นผู้จัดสร้าง แผนการดำเนินงานตามเป้าหมาย ครูเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ของความเป็นน้ำใจเดียวกัน ครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจ ครูเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจ ครูเป็นผู้สร้างการ เปลี่ยนแปลงและสร้างวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น ดังนั้นครูผู้สอนควรจะได้รับการพัฒนา ความเป็นผู้นำมากขึ้น บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการครูในสถาบันการศึกษาจะต้อง แสดงออกเป็นรูปธรรม จากการวิเคราะห์บทบาทของภาวะผู้นำในสถานศึกษา พบว่า เมื่อ

ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาเป็นผู้นำในสถานศึกษา จะมีผลในเชิงบวกต่อการพัฒนาของสถานศึกษาและปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนมาถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบและคุณภาพการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นสิ่งท้าทายอย่างยิ่งสำหรับครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาครู ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ให้สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับขอบข่ายงานตามหลักการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากการเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

ปัจจุบันในเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีวิทยาลัยครูทั้งหมด 10 แห่ง เป็นสถานบันการศึกษาระดับท้องถิ่น ผลิตนักศึกษาหลายสาขาวิชา เพื่อดำเนินการตามเป้าหมาย พันธกิจสำคัญคือการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยทางวิชาการ เป็นสถานบันการศึกษาในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นที่ผลิตบุคลากรครู ทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการศึกษา "รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม" เพื่อการพัฒนาบริหารกิจกรรมทางวิชาการในวิทยาลัยครูที่เขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือสร้างเกณฑ์ประเมินภาวะผู้นำของครูในวิทยาลัยครูที่เขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูที่จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีหลักการ วิธีการ และแนวทางในการพัฒนาอย่างไร
3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีความสำคัญดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่เหมาะสมและความเป็นไปได้
2. ได้หลักการ วิธีการ และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
3. ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขต

ภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในจำนวน 10 แห่ง ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mix Methodology) ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ ตามแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาหลายท่าน Kaiser (2000, อ้างถึงใน สมคิด สร้อยน้ำ, 2547, หน้า 157); Ubben and Hughes (2001, pp. 27–33); Supovitz and Poglingo (2001, pp. 7–18); Marilyn Helen King (2002, p.7); MacNeill, Cavanagh and Silcox (2003, pp. 3–9); Blasé & Blasé (2004, as cited in Daniel O. Poirier, 2009, pp. 19–21); U.S. Department of Education (2005, pp. 3–17); Hoy & Hoy (2006, pp. 313–320); Daniel O. Poirier (2009, p. 14); Glickman (2009); Whitaker (2012, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2557, หน้า 82); National Assembly of Vietnam (2012, p. 28); Ministry of Education and Training Vietnam (2013, p. 11); สมคิด สร้อยน้ำ (2547, หน้า 41); กัญญนันท์ ยุกต์แผน (2552, หน้า 83); วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554, หน้า 133 – 135); อ้อย สจิมรัมย์ (2554, หน้า 60); ธวัชชัย ไพไธล (2555 หน้า 38); ศุทธิพงศ์ ภูวธีรวรานนท์ (2555, หน้า 78); วิโรจน์ สารรัตน์ (2556, หน้า 32–33) ได้ขอบเขต ด้านเนื้อหาการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1.1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้

1.1.2 การพัฒนาหลักสูตรและการสอน

1.1.3 การส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน

1.1.4 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.1.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 วิธีการพัฒนาภาวະนำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามประกอบด้วย 5 วิธี คือ 1) การฝึกฝนด้วยตนเอง 2) การสร้างประสบการณ์ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม 4) การฝึกอบรม 5) การฝึกปฏิบัติจริง

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวະผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามใน 10 แห่ง ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,200 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 291 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, P. 608) และได้มาโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวະผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้แก่ ครูในวิทยาลัยครูกวางตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จำนวน 20 คน และได้มาโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบภาวะผู้นำทาง

วิชาการของครู

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาเชิงสำรวจ สร้างแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครู เพื่อสำรวจสภาพ ปัจจุบันปัญหา และความต้องการการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ระยะที่ 2 การออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง

วิชาการของครู

ขั้นตอนที่ 4 การร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบและทำการยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

และคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 คน หลังจากนั้น นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และสรุปผลการทดลอง

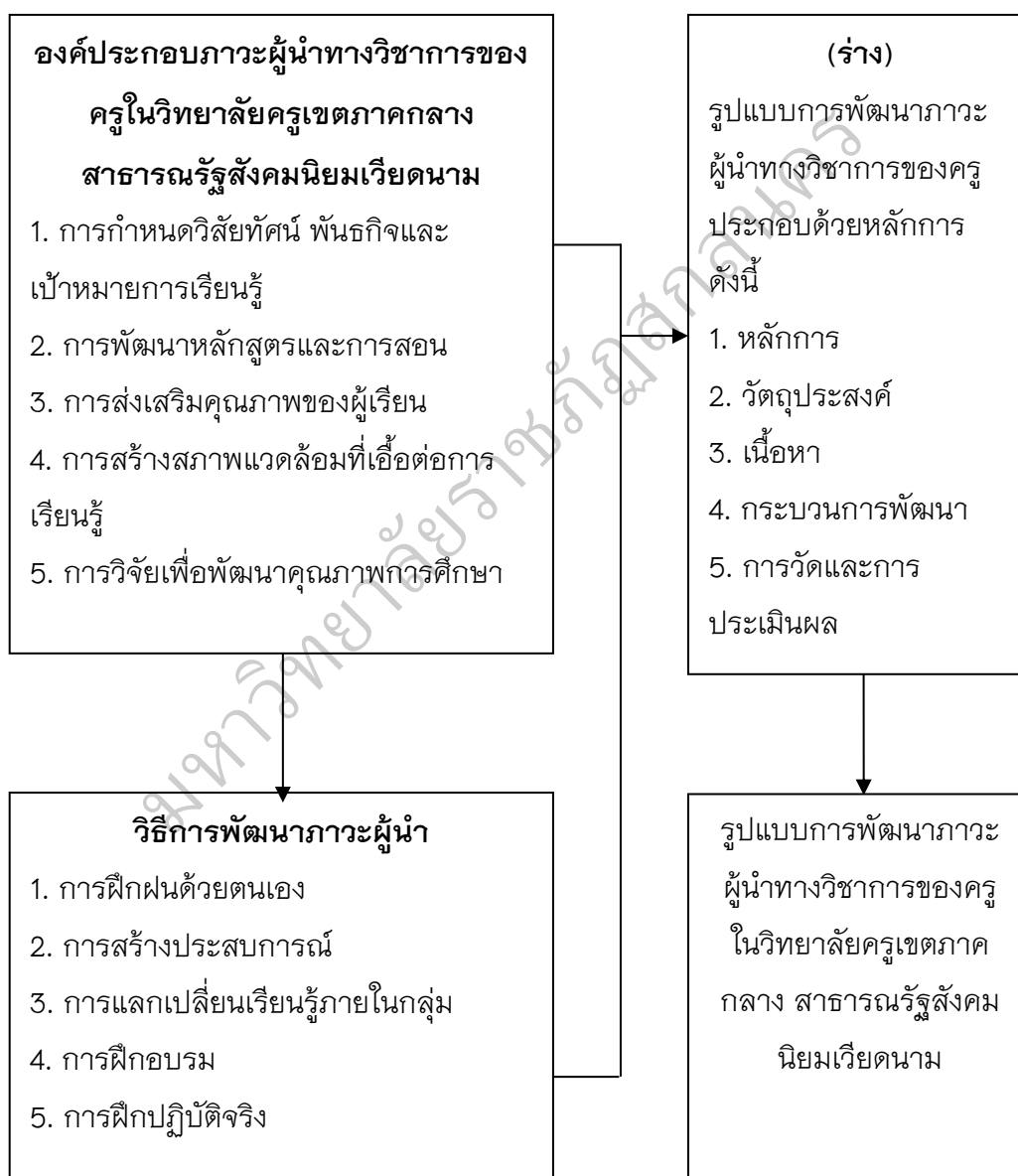
ขั้นตอนที่ 6 นำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้กับครูในวิทยาลัยครูวงวตริ
สาธาณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จำนวน 20 คน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธาณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่ได้จากการทดลองใช้
แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้น ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิตยสารศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความรู้ แนวคิด และพฤติกรรมที่แสดงออกของครูที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ด้านดังต่อไปนี้
 - 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ หมายถึง การระบุแนวทางปฏิบัติของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) ร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ 2) ให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ และ 3) สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ
 - 1.2 การพัฒนาหลักสูตรและการสอน หมายถึง การระบุแนวทางพัฒนาและนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จด้านการดำเนินงานทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจหลักสูตรกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการสอน
 - 1.3 การส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน หมายถึง การระบุแนวปฏิบัติของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) ความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 3) การเพิ่มพูนความก้าวหน้าของผู้เรียน
 - 1.4 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การระบุแนวปฏิบัติของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลงาน และ 3) การสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับกับครูผู้สอนผู้เรียนและชุมชน
 - 1.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การระบุแนวปฏิบัติของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อ

พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) ให้ความสำคัญแก่การวิจัย 2) มีความรู้และทักษะการทำวิจัย

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ประกอบด้วย

2.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ประกอบด้วย 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครู สถาบันอุดมศึกษา 2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย 4) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

2.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 2) เพื่อสร้างความตระหนัก และเจตคติที่ดีแก่ครูในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และ 3) เพื่อพัฒนาการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

2.3 เนื้อหา หมายถึง สารที่เป็นองค์ความรู้ของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งได้จัดทำเป็นเอกสารประกอบการพัฒนา จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) การส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน 4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4 กระบวนการ หมายถึง ลำดับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู แบ่งเป็น 3 ระยะประกอบด้วย 1) ระยะก่อนปฏิบัติการ เป็นระยะเก็บข้อมูลของครูในวิทยาลัยครูกวางตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม 2) ระยะปฏิบัติการ ได้ดำเนินการดังนี้ โดยให้ครูในวิทยาลัยครูกวางตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ตามแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 3) ระยะติดตามและประเมินผล เป็นระยะติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

2.5 การวัดและการประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดผลเพื่อประเมิน พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในกระบวนการพัฒนา และตรวจสอบประสิทธิผล ของรูปแบบ

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบ หมายถึง ผลของการใช้รูปแบบเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยมีการวัดและประเมินผล ดังนี้ 1) ประเมินความ เหมาะสมของรูปแบบ 2) ประเมินความรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 3) ประเมินการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

4. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการใน การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครู จนกระทั่งมีและใช้ภาวะผู้นำทาง วิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

4.1 การฝึกฝนด้วยตนเอง หมายถึง การศึกษาด้วยตนเอง เรียนรู้จากสื่อ ที่หลากหลาย จากบทเรียนสำเร็จรูป และเรียนตามความต้องการและความสนใจของตน

4.2 การสร้างประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้งานที่แตกต่างออกไป จากงานประจำตลอดจนเพิ่มพูนความรู้มีอยู่เดิมและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงาน จะทำให้ประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มสูงขึ้นและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม หมายถึง การเรียนรู้ และ แลกเปลี่ยนร่วมกันโดยฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตาม การร่วมกันในการวางแผน การคิด และเป็นการฝึกการตัดสินใจร่วมกันในระดับกลุ่ม

4.4 การฝึกอบรม หมายถึง การเข้ารับฝึกการอบรมเฉพาะเรื่อง จาก ผู้เชี่ยวชาญ ให้เกิดความชำนาญ โดยใช้เวลาการฝึกอบรมเป็นเวลานานพอสมควร สู่การ นำไปปฏิบัติที่ได้ผล

4.5 การฝึกปฏิบัติจริง หมายถึง ผลการฝึกปฏิบัติงานตามสถาบันหรือ องค์กรต่างๆ เพื่อเรียนรู้จากการทำงานจริงภายใต้การแนะนำของผู้ร่วมงานในองค์กร ตามรายละเอียดงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน

5. เขตภาคกลาง หมายถึง พื้นที่ ในภาคกลางของประเทศสาธารณรัฐ สังคมนิยมเวียดนาม ประกอบด้วย 19 จังหวัด Thanh Hoa, Nghe An, Ha Tinh, Quang Binh, Quang Tri, Thua Thien-Hue, Da Nang, Quang Nam, Quang Ngai, Binh Dinh, Phu Yen, Khanh Hoa, Ninh Thuan, Binh Thuan, Kon Tum, Gia Lai, Dak Lak, Dak Nong และ Lam Dong

6. วิทยาลัยครูในเขตภาคกลาง หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นสถาบันที่มีการผลิตนักศึกษาหลายสาขาวิชา เพื่อดำเนินการตามเป้าหมาย พันธกิจสำคัญคือการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยทางวิชาการ เป็น สถาบันการศึกษาในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นสถานที่ผลิต บุคลากรครู ทรัพยากรมนุษย์ มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ภูมิภาคและประเทศ มีทั้งหมด 10 แห่ง ประกอบด้วย

- 1) Nghe An Teacher Training College
- 2) Quang Tri Teacher Training College
- 3) Thua Thien Hue College of Education
- 4) Kontum Teachers' Training College
- 5) Binh Dinh College
- 6) Gia Lai Junior College of Education
- 7) Daklak College Pedagogi
- 8) Nha Trang Teacher Training College
- 9) Pedagogical Collge of Dalat
- 10) Ninh Thuan Teacher Training College